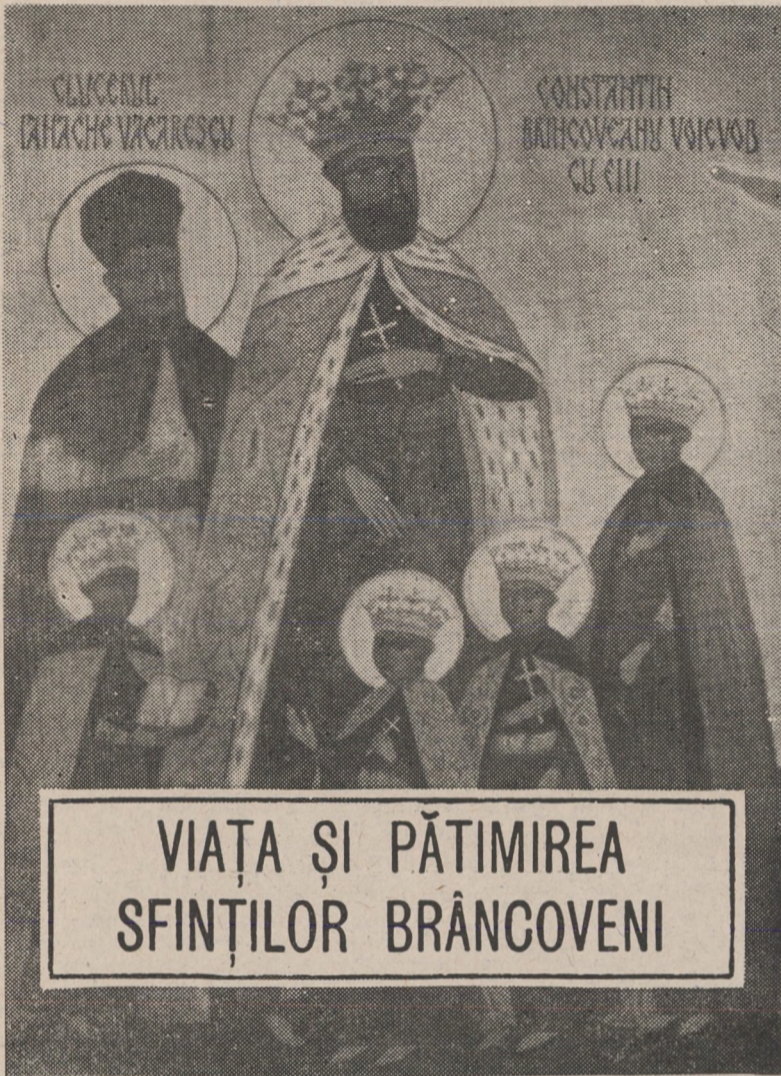

SFINȚII MARTIRI

Bincredinciosul voievod CONSTANTIN BRÂNCOVEANU și fiii săi Constantin, Ștefan, Radu și Matei și Sfetnicul Ianache

VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFINȚILOR BRÂNCOVENI

Sfântul martir Constantin Brâncoveanu, domnitor în Țara Românească între 1688—1714, este unul din marii domnitori ai românilor, rămas în amintirea tuturor generațiilor ca:

Brâncoveanu Constantin
Boier vechi și domn creștin.

Așa l-a cântat poporul în baladă, cinstindu-i neamul de viță veche și faptul că s-a arătat în toată viața lui, până la moarte, a fi bun creștin, cu credința și cu fapta.

S-a născut în localitatea Brâncoveni din părțile Romanului și a avut printre strămoșii după tată, pe Matei Basarab (domn, 1632—1654), ctitor de biserici și mănăstiri, iar după mamă era nepot al domnitorului Șerban Cantacuzino.

Din pruncie rămânând fără tată, a fost crescut în frica lui Dumnezeu de mama sa Stanca și de unchiul său, învățatul stolnic Constantin Cantacuzino. Aceștia i-au dat o bună educație religioasă, iar stolnicul i-a fost îndrumător bun în dobândirea unei culturi cum puțin o puteau avea în vremea aceea.

La moartea voievodului Șerban Cantacuzino, în 29 de zile ale lunii octombrie 1688, boierii și toți dregătorii țării l-au rugat pe Constantin Brâncoveanu să primească domnia. Au trebuit să stăruiască mult, pentru că Brâncoveanu spunea într-una că-i este de ajuns ceea ce i-a dat Dumnezeu, și nu mai voiaște nici o mărire lumească. Numai când i-au spus că este vreața țării, ca el s-o apere de dușmani, să-i apere credința și să-i asigure liniștea și pacea, atunci a primit.

A fost uns domn de către Mitropolitul Țării Românești Teodosie. Cel dintâi lucru pe care l-a făcut, a fost să continue tipărirea Bibliei de la B. curești (1688), prima Biblie completă în românește, în cea mai frumoasă limbă românească pe înțelesul tuturor românilor din Țara Românească, din Dobrogea, din Oltenia, din Moldova, din Banat și din Ardeal, Crișana și Maramureș. Până în zilele noastre oricine o poate citi și înțelege și, în cea mai mare parte, traducătorii mai noi au menținut limba ca un fagure de miere, cu miros de bună

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. ANTONIE PLAMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului

Mănăstirea „Brâncoveanu” Sâmbăta de Sus «300 de ani»

Așezată la poalele munților Făgărașului sub „Fereastră Mare”, mănăstirea lui Vodă Brâncoveanu martirul, de la Sâmbăta de Sus, vechează ca o candelă Țara Făgărașului și întreaga Transilvanie de Sud. S-au împlinit în acest an 300 de ani de la punerea pietrei de temelie a Bisericii mănăstirii, biserică ce a înfruntat veacurile și dănuiește până astăzi.

La anul 1696, meșterii pe care Constantin Brâncoveanu i-a chemat din Țara Românească au început să înalțe, în vecinătatea palatului său de pe moșia Sâmbăta de Sus — și pe vechea temelie a bisericii — zidirea de lemn zidită cu vreo 40 de ani înainte de unchiul său Preda Brâncoveanu, lăcaș de închinare vrednic de numele ctitorului și de faima altor biserici și palate pe care le ridicase acesta dincolo de munți.

De la înălțimea celor 300 de ani de la zidirea sa, trecută prin grele încercări și multe nenorociri, până la starea ei prosperă de astăzi datorată râvnii și priceperii ultimului ei ctitor, mitropolitul Antonie Plămădeală al Ardealului, Mănăstirea Brâncoveanu se prezintă astăzi

(Continuare în pag. a 2-a)

Ierodiacon Visarion Bălțat

Alegeri de noi ierarhi în Biserica Ortodoxă Română

În temeiul prevederilor Statutului pentru Organizarea și Funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a convocat joi, 4 iulie a.c., Colegiul Electoral Bisericesc care a procedat la alegerea întâistătătorilor eparhiilor Alexandriei și Teleormanului (nou-înființată), Hușilor (reînființată în anul trecut) și Caransebeșului (devenită vacantă prin trecerea la cele veșnice, pe neașteptate a episcopului Emilian Birdaș). Pentru prima dată după cel de-al doilea război mondial, lucrările Colegiului Electoral Bisericesc s-au desfășurat în Catedrala Patriarhală din București.

Lucrările au fost precedate de slujba de Te-Deum, după care P. F. Părinte Patriarh Teoctist, adresându-se celor de față, le-a arătat scopul convocării Colegiului Electoral Bisericesc și le-a împărtășit tuturor dragostea și părinteasca sa binecuvântare.

A avut loc apoi deschiderea lucrărilor Colegiului Electoral Bisericesc pentru alegerea titularului nou-înființatei Episcopii a Alexandriei și Teleormanului ce va avea reședința în municipiul Alexandria.

Prezidarea lucrărilor a revenit P. F. Părinte Patriarh Teoctist, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, care a rostit o amplă cuvântare, arătând importanța înființării unei noi episcopii în această parte a țării.

După ce s-au îndeplinit formalitățile legate de alegere și după votare, la despuerea scrutinului a fost declarat ca ales, cu majoritate de voturi, ca episcop al noii eparhii, I. P. Cuv. Arhim. Galaction Stângă.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a adresat felicitări noului ales și urări de rodnică arhipăstorie.

A răspus I. P. Cuv. Arhim. Galaction, care a mulțumit Colegiului Electoral Bisericesc pentru încrederea acordată și a dat expresie dorinței de a se dedica cu toate puterile împlinirii datoriei de ierarh al noii Eparhii a Alexandriei și Teleormanului.

Prea Sfințitul Galaction Stângă s-a născut la 17 mai 1953 în localitatea Constantin Brâncoveanu (jud. Ialomița). Urmează școala generală din comuna natală, apoi cursurile Liceului teoretic din Slobozia. Între anii 1971—1976 urmează cursurile Seminarului Teologic din București. Este tuns în monahism la Schitul Crasna (Prahova) la 6 oct. 1977, primind numele de Galaction în locul celui de Gheorghe primit la botez.

În 1978 este hirotonit preot, iar la 1 nov. 1978 este numit stareț la Schitul Crasna.

Urmează cursurile Institutului Teologic București între anii 1977—1981, unde obține licența în Teologie. Între anii 1985—1986 obține o bursă de studii postuniversitare la Institutul Ecumenic din Bossey (Elveția). La 15 dec. 1990 este numit exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Bucureștilor.

În iunie 1983 este hirotesit protosinghel, iar în 1994 Sf. Sinod, la propunerea P. F. Patriarh Teoctist, îi acordă rangul de arhimandrit.

În continuare s-au desfășurat lucrările Colegiului Electoral Bisericesc pentru alegerea titularului reînființatei Episcopii a Hușilor, care au fost prezidate de I. P. S. Daniel, în calitate de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei. I. P. S. Sa a făcut o scurtă incursiune în istoria seculară a străvechii episcopii a Hușilor, înființată în anul 1598 pe timpul celui de a doua păstoriri a Mitropolitului Gheorghe Movilă.

Au fost pomenite cu pioșenie numele episcopilor de aici, începând cu primul ei episcop Ioan și continuând cu ceilalți, între care episcopii Filotei, Efreim, Iosif, Mitrofan, Gheorghe, Teofan, Calistru Vartic, Vartolomeu, Iorest, Teofil, Dosoftei, Inochentie, Iacob Stamati, Veniamin Costache, Gherasim Clipa, până la ultimul ei episcop Grigorie Leu, care a păstorit până la desființarea ei abuzivă la 5.02.1949 de către autoritățile comuniste.

După îndeplinirea formalităților de statutare, s-a trecut la vot. În urma votării a fost proclamat ca ales P. S. Ioachim Vasluiuanu arhieru vicar al Episcopiei Romanului. Felicitându-l pe noul ales, I. P. S. Mitropolit Daniel i-a făcut urări de rodnică arhipăstorie în istoricul scaun al Eparhiei Hușilor, după care a luat cuvântul P. S. Ioachim.

P. S. Sa s-a născut la 12 martie 1927 în loc. Măgurești, jud. Bacău. A urmat cursurile Seminarului Teologic „Sf. Gheorghe” din Roman.

(Continuare în pag. a 2-a)

Arhid. Visarion Dumitru Bălțat

Unul din principiile filosofiei socratice spune că viața este o căutare, fapt confirmat și de Blaga, care în una din poeziile sale zice:

Umblăm tulburați și fără de voie
Prin stihiiile nopții Te iscodim
Sărutăm în pulbere steaua sub
călcăie

Și întrebăm de Tine, Elohim
sau

Vântul fără de somn îl oprim
Și Te-ncercăm cu nările,

Elohim
Animale străine prin spații
oprim

Și le-ntrebăm de Tine, Elohim
(Ioan se s'ășie în pustie)

Atât Socrate cât și Blaga referă această căutare la Dumnezeu.

Omul îl caută pe Dumnezeu pentru că îl cunoaște și pentru că nu-l cunoaște. „Nu M-ai căuta dacă nu M-ai fi găsit” zice Fericitul Augustin, imaginându-și-l pe Dumnezeu vorbindu-i atunci când el își puna problema căutării.

Deci pentru că avem deja ideea de Dumnezeu, simțim, intuim prezența Lui, credem în El în r-un fel sau altul, de aceea îl căutăm; așa cum spune P. Evdokimov: „Nu putem pleca spre Dumnezeu dacă nu plecăm de la Dumnezeu”. Cu alte cuvinte însăși căutarea de Dumnezeu e inspirată de Dumnezeu și numai bazat pe aceasta purcedem.

Însă îl căutăm pe Dumnezeu și pentru că nu-l cunoaștem. Nevoia de cunoaștere, de cunoaștere mai adâncă, mai adecvată, reprezintă o serioasă motivație a căutării.

Această căutare însă nu este

Viața ca permanentă căutare

un lucru ușor. Este chiar riscant dacă ținem cont de faptul că ne putem pierde pe drum, că îl putem confunda pe Cel Ce Este cu ceea ce nu este, că putem cădea în idolatrie (de orice el). Deci unde să-L căutăm? „Unde ești, Elohim?” strîi Blaga. Și cum să-L căutăm? Acestea sunt întrebările; Unde-le este important, ce-ul este important; dar ce-ul fără cum nu ajunge.

Unde să-L căutăm pe Dumnezeu? Prin ce spații astrale sau interioare îl putem urmări? Norocul nostru este că îl putem căuta peste tot.

Iată ce splendid răspuns dă Psalmistul din Vechiul Testament la obsedanta întrebare a lui Blaga: „Unde ești, Elohim? „Unde mă voi duce de la Duhul Tău și de la fața Ta unde voi fugi? De mă voi sui în cer, Tu acolo ești. De mă voi pogori în iad, de față ești. De voi lua aripile mele de dimineață și mă voi sălășui la marginea mării, și acolo mâna Ta mă va povățui și mă va ține dreapta Ta” (Ps. 138, 7—10).

Cum să-L căutăm pe Dumnezeu e o altă problemă, și aici întâmpinăm mai multe dificultăți. Se referă acest cum la starea inimii, la anumite dispoziții interioare fără de care căutarea nu poate începe, se referă la metode și strategiile necesare pentru realizarea scopului; se referă la discernământul de care trebuie să dăm dovadă și prin care putem distinge pe Cel Ce Este de ceea ce nu este? Desigur cum-ul se referă la toate aceste

MAICA PURUREA FECIOARĂ

Creștinismul este prin excelență religia formulărilor contradictorii, a enunțurilor aparent paradoxale, dar care se dovedesc în fapt a fi cele mai inspirate și mai exacte expresii pentru a reda modul în care realitatea divină se întrepătrunde cu cea umană, a felului în care spiritualul se îmbină cu materialul.

Iisus Hristos este în același timp Fiul omului dar și Fiul lui Dumnezeu, totul topindu-se într-o unică și irepetabilă Persoană, în care divinul s-a înveșmântat desăvârșit în umanitate, fără a-și știrbi în vreun fel măreția sau demnitatea, și în care omeneșul a fost îndumnezeit la maxim, fără a-l împieta sau dizloca din marginile sale.

După fericita expresie a Bisericii, Fecioara Maria este „mireasă cu totul fără pr hană”, sau cum o cinstește evlavia populară, sintetizând întreaga teologie despre persoana și rolul ei în iconomia mântuirii, „Maică pururea fecioară”. Fecioria și maternitatea sunt cele două stări prin care se defi-

nește femeia în tot ceea ce are ea mai specific, și prin care se apropie cel mai mult de Dumnezeu.

Prin feciorie, femeia reflectă sfințenia divină, atât prin neprihana trupului, cât și prin curăția sufletească. Aceste calități le găsim intrupate în chip desăvârșit în persoana Sf. Fecioare Mar a. Ea reprezintă gradul cel mai înalt de sfințenie până la care a putut ajunge vreedată o ființă omească, și aceasta o face intru totul vrednică de alegerea divină. „Bucură-te cea plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecului tău” (Luca 1,28). Fecioara Maria a fost aleasă din veșnicie de Dumnezeu spre a-l i mireasă de taină. „Iată Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vom chema numele lui Emanuel, care se tâlcuiește „Cu noi este Dumnezeu” (Isaia 7,14); de mică ea a fost hărăzită lui Dumnezeu, crescută la umbra Bisericii, fără să

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. N. STOIA

nu și-o puneau.

Avem în acest exemplu două teologii, două filosofii diferite: fariseii vedeau în lege și în dogmă și formă; Hristos vedea în lege doar forma menită să ducă la esență. Când legea este doar mijloc pentru un scop, nu și mijloc și scop în sine, atunci se poate admite ca uneori să fie folosite și alte mijloace pentru a ajunge la esență, ca excepție, circumstanțială, nu ca normă. În acest sens excepția tocmai că ar întări regula, nu ar slăbi-o.

Dintr-un punct de vedere ei aveau dreptate: ce-ar fi dacă excepția ar deveni normă? Care mai este valoarea și rolul legii? Ce-ar fi ca legea în general să fie abolită? S-ar instaura haosul, fiind cont de vulnerabilitățile și imperfecțiunea umană.

Ceea ce ei însă n-au văzut sau n-au voit să vadă a fost mila, ideea de milă. Are loc aici o confruntare între lege și milă. Dacă legea este un scop în sine, mila n-are ce căuta pe lângă ea. Dar dacă legea e doar un instrument pentru un scop (apropierea omului de Dumnezeu) atunci mila poate înlocui legea. O poate, dar în ce sens? Temporar, excepțional ori definitiv? Poate mila deveni lege? Poate. Ar servi aceasta scopul avut în vedere, apropierea omului de Dumnezeu? Ar servi. Deși lucrul acesta este sugerat de proorocul Osea când zice „Milă voiesc iar nu jertfă” (Osea 6,6) „jertfă” re'erindu-se aici la observarea strictă a tuturor prescripțiilor legii cu privire la jertfe, este sugerat și de

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Dr. THEODOR DAMIAN

SFINȚII MARTIRI

(Urmare din pag. 1)

mireasmă duhovnicească și cu grai de vechi cazanii, a Bibliei de la București.

Binecredinciosul voievod Constantin Brâncoveanu și-a rânduit domnia cu multă înțelepciune, așa încât pe pământul țării, în toată domnia lui de 25 de ani, Țara nu-a cunoscut război, deși era înconjurată de trei imperii care o dușmăneau: cel rusesc, cel turcesc și cel austriac. Cu mult tact a știut să apere Țara de toți și, în felul acesta, au înflorit în Țară credința, prin ridicarea de multe lăcașuri de închinăciune, și cultura, prin tipărirea de multe cărți, mai ales religioase. De la dânsul au rămas palate frumoase în „stil brâncovenesc” la Mogoșoaia, la Buzău la episcopie, la Mănăstirea Sămbăta, acestea două din urmă restaurate în vremea noastră de mitropolitul Antonie al Ardealului, fost înainte episcop al Buzăului. Constantin Brâncoveanu a fost contemporan cu Sfântul Mitropolit, Martir Antim Ivireanul, mare predicator și înemeitor de tipografi.

Precum binecredinciosul voievod Ștefan cel Mare și S'ânt în Moldova, tot așa și binecredinciosul voievod Constantin Brâncoveanu a zidit multe biserici și mănăstiri frumoase spre slava lui Dumnezeu, atât în Țara Românească, precum și în Transilvania pe care el o știa și o voia românească, deși era sub stăpânire străină. Astfel sunt: mănăstirea Hurezi din Oltenia, mănăstirea de la Sămbăta de Sus din părțile Făgărașilor o biserică din Făgăraș, o biserică în Râmnicul Sărat și biserica Sf. Gheorghe din București. Alte biserici a zidit la Brâncoveni, Surpatele, Vifloaia ș.a.

A trimis cărți de cult tipărite la București sau la Snagov, și tipografi și tipografii în părțile Arabiei, Siriei și Caucazului. A ajutat cu bani, odore bisericești, veșminte și alte bunuri materiale Mănăstirea Sf. Ecaterina din Muntele Sinai și Patriarhiile și mănăstirile din Orient, din Grecia, și de la Muntele Athos, căzute în vremea aceea, sub stăpânire turcească.

A apărat Ortodoxia ardeleană, scoțându-l din închisoare pe sfântul mitropolit Sava Brancovici, închis pentru că n-a vrut să treacă la calvinism. A dat moșia Merșanilor, mitropolitului Atanasie al Ardealului, ca să nu se lase ispitit de daruri catolice și să pășească Ortodoxia, ceea ce acesta n-a înțeles și a trecut totuși la uniunism, deși jurase credință și voievodului și Mitropolitului Teodosie din Țara Românească de care fusese hirotonit.

Dar iată că vechii lui dușmani, turcii, s-au supărat pe el că nu li se supunea și, scrie cronicarul: „Se întâmplă deci că, în Săptămâna Patimilor, în anul de la Hristos 1714, a trimis sultanul turcilor Ahmed al II-lea, mulțime de ostași de l-au luat pe Constantin Vodă cu fiii și ginerii săi și, în jalea tuturor locuitorilor orașului București, l-au dus la Inalța Poartă, la Constantinopol. Aici c.eștinul voievod și fiul său cel m.a.e. au fost chinuți cumplit de către necredincioși vreme de patru luni, fiind supuși la amarnice suferințe.”

În ce e din urmă au fost arestați toți copiii lui Constantin Brâncoveanu și sfetnicul său Ianahe, și închiși la Edicule, închisoarea celor 7 turnuri din Constantinopol. Toți au fost condamnați la moarte, ca să nu mai rămână parte bărbătească din neamul domnitorului. Li s-a propus să treacă la mahomedanism, ca să-și salveze viețile, căci așa era legea lor turcească: dacă un creștin condamnat la moarte primea să treacă la mahomedanism, era iertat de condamnare. Tradiția ne spune că cel mai mic dintre copii, Matei, înrîcoșat, ar fi fost ispitit să se turcească.

— Fiul meu drag, i-a spus Constantin Brâncoveanu, nu vel putea trăi cu rușinea de a-ți fi trădat și credința și neamul. La ce bun să-ți salvezi o astfel de viață?

— Iată-mă tată, a zis copilul, și s-a dus cel dintâi spre butucul pe care și-a pus capul, iar călăul i l-a tăiat.

Au urmat la tăiere ceilalți copii: Radu, Ștefan și Constantin și Ianahe sfetnicul, ultimul fiind tăiat capul domnitorului, lăsat ultimul anume ca să vadă și să sufere întreaga groază a uciderii celor dragi ai săi.

Toți au murit, pentru că n-au acceptat să se lepede de credința lor ortodoxă.

Așa au devenit martiri ai lui Hristos și sfinții.

Dacă s-ar fi lepădat de Hristos și de credința ortodoxă, toți s-ar fi salvat și, poate, Brâncoveanu și-ar fi recăpătat și tronul.

Aceștea s-au petrecut în ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului, 15 august 1714, în ziua în care domnitorul împlinea 60 de ani, iar doamna Marica ar fi trebuit să-și serbeze ziua numelui.

Necredincioșii au aruncat trupurile martirilor în mare.

Creștinii din Constantinopol, rugați de Doamna Marica, le-au pescuit trupurile și le-au îngropat în insula Halki din Marea Marmara, în Biserica mănăstirii Maicii Domnului.

Doamna Marica a adus pe ascuns corpul domnitorului la Bucu ești și l-a înmormântat în biserica Sf. Gheorghe, ctitoria sa, însemnând local pe candela de arjant de deasupra mormântului. Pe piatra de deasupra mormântului n-a scris nimic, pentru ca turcii să nu aie și să proaneze mormântul.

Candela arde și astăzi acolo, luminând amintirea Voievodului martir Constantin Brâncoveanu, a fiilor săi martiri Constantin, Ștefan, Radu și Matei și a sfetnicului martir Ianahe.

Au fost canonizați de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la 20 iunie 1992.

Biserica Mănăstirii „Brâncoveanu” din Sămbăta de Sus, de el zidită, a fost dărâmată în 1785 de un general austriac numit Preiss, pentru că monahii de aici n-au vrut să treacă la catolicism. A stat ruinată, pradă ploilor, vânturilor și zăpezii, mai mult de 150 de ani. Mitropoliții Transilvaniei de sub stăpânirea ungurească și austriacă n-au avut voie s-o restaureze. Se știe din istorie că ruinele au fost vizitate cu durere de marele Mitropolit Andrei Șaguna (+ 1873) căruia nu i s-a permis s-o reînvieze. Ea a fost restaurată după Unirea Transilvaniei cu Țara Mamă (1918), începând cu anul 1926 de către Mitropolitul Nicolae Bălan.

Din chilii, trapeză, gospodărie, n-a mai rămas absolut nimic, nici măcar ruine. În jurul bisericii au crescut iarba și copaci.

În anul 1925, când se împlinesc 200 de ani de la dărâmarea mănăstirii, incinta cu chilii, trapeză, lăisoare sculptate în piatră și paraclis, a fost din temelii rezidită de Mitropolitul Antonie Plămădeală.

Mănăstirea a fost sfințită la 15 august 1993 de către S.S. Patriarhul Constantinopolului Bartolomeos I, de P.F. Patriarh Teoctist al României, de Mitropolitul citor Antonie al Transilvaniei, Crisanei și Maramureșului și de alți mitropoliți și episcopi din România, în prezența a sute de clerici și zeci de mii de credincioși.

Brâncovenii au murit pentru credință.

Măntuitorule, primește rugăciunea celor care Te-au mărturisit, cu prețul vieții în lăta oamenilor, potrivit cu însăși promisiunea Ta: „Tot cel ce Mă va mărturisi pe Mine înaintea oamenilor pe acela și Fiul Omului îl va mătuși înaintea înșelui lui Dumnezeu” (Lc. 12, 8).

Cu ale lor sfinte rugăciuni primește și rugăciunea noastră Doamne, Iisus Hristoase, miluiește-ne și ne măntuiește pe noi.

Sfinților martiri Brâncoveni, rugați-vă pentru noi și ocrotiți România. AMIN.

MAICA PURUREA FECIOARĂ

(Urmare din pag. 1)

fi cunoscut păcatul personal. Ea va fi poarta prin care va intra în lume Fiul lui Dumnezeu, dar care, va rămâne în vechi nestîrbită, pentru că însuși Duhul S'ânt o va umbră. „Poarta aceasta va rămâne închisă, ru se va deschide și nici un om nu va intra pe ea, căci Domnul Dumnezeu lui Israel a intrat pe ea. De aceea va rămâne închisă” (Iez. 44,2).

Dacă în Fecioara Maria vedem chipul desăvârșit al fecioriei, prin tot ceea ce are ea mai frumos: curăție sulească, neprihana trupului, credincioșia în Dumnezeu și ascultarea desăvârșită, ea este în același timp și modelul desăvârșit al Mamei, căci nici o altă femeie nu s-a făcut pe sine

pildă de credință și dragoste față de Fiul ei, așa cum a fost ea. Sfințele Evanghelii o numesc pe Fecioara Maria „Mama lui Iisus Hristos” (Mat. 1,18), „Mama Domnului” (Luca 1,43), „Mama lui Iisus” (Ioan 2,1). Iisus este numit „fiul Mariei” (Mc. 6,3), conirmă d faptul că ea a fost cu adevărat și mama lui Dumnezeu, în persoana Fecioarei Maria Dumnezeu a împlinit una dintre cele mai armonioase tăine din întreaga istorie a măntuirii neamului omeneșc, ecio ia și maternitatea contopite într-un singur tot, și ca nimeni altul, poporul nostru drept credincios o cântă și o fercește într-o veșnicie drept Maica lui Dumnezeu și pururea Fecioara Maria.

Viața ca permanentă căutare

(Urmare din pag. 1)

întreaga activitate și învățătură a lui Hristos, totuși El nu propune desințarea legii ca lege, căci chiar dacă mla ar deveni lege, lege tot ar trebui să existe; ceea ce vrea Măntuitorul să desființeze este idolatrizarea legii și în anihilarea acelei fel de idolatrie vede Hristos îmbunătățirea, plinirea legii, după cum și zice: „N-am venit să stric legea, ci s-o plinesc” (Matei 5, 17).

De fapt ceea ce vrea Măntuitorul este o armonie între lege și milă, este o înțelegere adecvată a ei, a definiției, rolului și rostului ei, o matură utilizare a discernământului în interpretarea și aplicarea ei. Cu alte cuvinte, echilibru, armonie.

Legea e bună dar să fie asociată cu mila. Aceasta i-ar da o și mai înaltă valoare. Fără această asociere ea devine ușor obiect de sminteală atât pentru cel ce o aplică, precum și pentru cel cărui i se aplică.

În Grecia antică o anumită atitudine nu era virtute decât dacă era asociată cu o altă atitudine pozitivă sau calitate umană. De pildă, cum învăța Socrate (în dialogul Meno de Platon) curajul luat singur, în sine, pare a fi o virtute, dar nu e. De fapt nimic, nici un lucru nu are valoare morală în sine, nu este bun sau rău, ci el devine bun sau rău în funcție de felul cum este folosit. Un curaj orb, însoțit de prosie, nu mai este o virtute căci el va dăuna și d struge. Numai însoțit cu înțelepciune, inteligență, dreptate, poate el fi socotit o virtute.

Dorința de avuție, care la greci era un lucru pozitiv, nu este o virtute în sine, ci însoțită de dreptate și/sau înțelepciune, ș.a. m.d.

Așa și în exemplul discutat. Legea în sine, înțelegă ca mijloc și ca scop, nu valorează nimic. Echilibrată însă de milă își

dobândește adevărata valoare.

Ce ar vrea să spună Hristos aici este aceasta: nici lege fără de milă, nici milă fără de lege, deși este mai ușor de conceput utilitatea și sensul unei mîle fără de lege decât al unei legi fără milă.

O altă concluzie este aceasta: oricât am iubi legea, chiar când suntem noi înșine gardienii ei, trebuie să avem curajul să facem o excepție când situația o cere și e justificată, și mai ales când excepția însăși suplonește rolul pe care legea îl are. Aceasta înseamnă discernământ, analiză, înțelegere corectă, dreptă vedere. Pentru această lipsă de discernământ îi face Hristos pe fa.isei orbi (Matei 23, 16—26) în sensul că nu-l văd pe Dumnezeu acolo unde El cu adevărat este.

Alfel spus, o bîrea fa.riseilor constă în aceea că ei nu înțelegau ideea de milă, de compasiune, valoarea ei supremă.

Morala: e capital a-L înțeleg pe Dumnezeu ca un Dumnezeu al milei. Numai așa mila poate deveni lege și pentru noi, numai așa o adevărată comunitate umană poate fi constituită și poate crește în mod autentic. Dacă mila e lege la Dumnezeu, atunci trebuie să devină lege și la om; și omul să o aplice, să-și întemeieze pe ea înțegul mod de a fi, numai așa o societate este posibilă.

Mila însă implică și arată un sens al demnității umane, ea este o formă a dragostei. Și fără dragoste nimic nu poate fi (I Cor. 13, 1—3); cu cât mai multă, cu atât mai bine, așa cum scrie Fericitul Augustin: măsura dragostei este a iubi fără măsură. Aceasta este legea.

Astfel, la întrebarea lui Blaga: „Unde ești, Elohim?” Sf. Ioan Teologul poate răspunde: Dumnezeu este în milă și iubire pentru că „Dumnezeu este iubire” (I Ioan 4, 8).

Obligația preoților de a se spovedi (III)

— Urmare din numărul trecut —

Celălalt moment tot atât de zguduitor ni-l păs'trează Patericul. De astă dată slujitorul lui Dumnezeu se spovedește înaintea propriilor săi credincioși, înaintea Bisericii sale, supunându-se astiei și dânsul judecării Bisericii.

A fost un episcop într-o cetate — zice Patericul — și din lucrarea satanei a căzut în păcat, apoi făcându-se adunare în Biserica pentru slujbă și neștiind înimenea de păcatul său, el singur a mărturisit înaintea norodului, zicând: Eu am căzut în păcat. Și a pus o moforul său, pe prestol zicând: — De acum nu mai pot fi vouă episcop. Și a strigat tot norodul cu plângere, zicând: Păcatul acesta asupra noastră să cadă, numai rămâi în episcopie. Iar el a zis: — De voiți să rămân vouă episcop, faceți ce voi zice vouă. Și poruncind să se închidă ușile bisericii, s-au aruncat per sine la o fereastră cu fața la pământ și a zis: Nu are parte cu Dumnezeu cel ce ieșird nu va călca cu picioarele pe mine. Și au făcut după cuvântul său și călcând peste el ieseau. Și când a ieșit cel de pe urmă, s-a făcut glas din cer zicând: „Pentru multa lui smerenie i-am iertat lui păcatul”¹³.

Canoanele deși nu se ocupă în chip direct de spovedania preoților întrucât aceasta se înțelege de la sine, cuprind însă sancțiuni pentru clericii vinovați de călcarea legilor și rânduielilor bisericești. Vom enumera câteva din aceste canoane. Mai întâi așezămintele apostolilor: can. 25, 51, 53, 55, 65, 66, 69, care privesc diferite abateri de la disciplina bisericească și anume: desfrâu, spurj, furt, neascultare, lovitură, neînțelegerea postului și alte, canonul 17 Sinod I. Ec., 10 al Sinod VI Ec., IV Sinod Laod'cea, 9 și 20 Carthajina, care canonesc pe preoții ce iau dobânzi, canonul I de la Ancira, privind pe preoții căzuți în timpul per ecutiilor, I și IX de la Niceoza, can. 32 și 51 ale Sf. Vasile privind păcatele de moarte săvârșite de clericii și cu canonisarea lor. Menționăm de asemenea canonul 8 al Patriarhului Nicolae, 5 al Sf. Grigore de Nisa și 10 al Sf. Ioan Pustnicul.¹⁴ Păcatele sancționate de canoane erau cunoscute fie prin mărturia directă a penitentului fie prin para adusă de două sau trei mărturii.

Alături de canoane stau cărțile de îndrumare duhovnicească. Punem înaintea noastră mai întâi învățăturile Sf. Simeon al Tesalonicului, care în tratatul său asupra tuturor dogmelor credinței ortodoxe, zice la Cap. 300: „Noi arhierei și preoii în adesea cu socotim, cu umilință și cu spovedanie slujind liturghie, să ne împărțim cu în ricoșatele Taine”¹⁵.

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. Al. Andrei

13 Patericul, Ed. Râmnic, 1930, pag. 350.
14 Dr. Nicodim Mișă, Canoanele B. S. Ort. Rom. cu comentarii. Trad. Dr. N. Popovici și Uros Covinic, Arad — 1934.
15 Sf. Simeon al Tesalonicului, Tratat asupra tuturor dogmelor credinței ortodoxe, Ed. rom. Buc., 1865, pag. 242.

Mănăstirea „Brâncoveanu,” — 300 de ani

(Urmare din pag. 1)

ca o oază duhovnicească și o oăclie de lumină și har pentru toți credincioșii din Țara Făgărașului, din Transilvania și din întreaga țară. Evenimentul aniversar a fost sărbătorit așa cum se cuvine și va rămâne și el ca o piatră de hotăr în istoria mănăstirii și un imbold spiritual pentru generațiile viitoare.

Astfel, în ziua de 15 august a.c., când Biserica serbează praznicul „Adormirii Maicii Domnului”, unul dintre hramurile mănăstirii, căci evlaviosul domnitor a închinat-o Sfinței Adormiri a Maicii Domnului, la altarul din pădure într-o atmosferă de rugăciune și adâncă p'etate creștină a fost oficiat la Sf. Liturghie arhierească de către un impresionant sobor de arhiere, preoți și diaconi în frunte cu I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, La Sf. Liturghie au luat parte o mare mulțime de credincioși veniți din toate părțile Transilvaniei și nu numai.

Din soborul slujitor au făcut de asemenea parte: P.S. Epifanie — episcopul Buzăului, P.S. Casian — episcopul Dunării de Jos, și P.S. Laurențiu, noul episcop al Caransebeșului. Au luat parte reprezentanți ai Președinției și Guvernului, ai Secretariatului de Stat pentru Culte, ai anumitor partide și formațiuni politice, autorități civile și militare ale județului Brașov.

Răspunsurile liturgice au fost date, cu multă măiestrie de către Corala Catedralei mitropolitane din Sibiu și de către Corul bisericii din Or. Victoria, Iud. Brașov.

După citirea Sf. Evanghelii, I.P.S. Mitropolit Antonie a rostit un bogat cuvânt de învățătură pe marginea p.aznicului Adormirii Maicii Domnului, scoțând în relief evlavia deosebită a poporului român față de Maica Domnului, precum și temeiurile scripturistice ale preacinstitiei Sf. Fecioa e Maria.

I.P.S. Sa a făcut totodată o amplă incursiune în istoria tricenară a așezământului brâncovenesc: de la Sămbăta de Sus, arătând toate bucuriile și necazurile abătute asupra lui în decursul v. emurilor, precum și etapele restaurării din temelie a mănăstirii, inițiată de I.P.S. Sa încă de pe timpul d'ctaturii atee din țara noastră.

Cuvântul I.P.S. Sale a fost transmis în direct de către postul „Radio România Actualități”.

La priceasnă a rostit cuvânt de învățătură P.S. episcop Casian al Dunării de Jos, care apoi a dat citire mesajului transmis cu această ocazie de către P.F. Părinte Teoctist, Patriarhul României.

După opostul Sf. Liturghii, au fost citite alte meșaje ale personalităților politice. Dl. Ion Solcanu, vicepreședinte al Senatului, a dat citire mesajului adresat de dl. Adrian Năstase — președinte al Camerei Deputaților, iar dl. Dan Măreș Popescu — Ministrul Muncii și Protecției Sociale, a dat citire mesajului d-lui N. Văcăroiu — prim ministr al Guvernului României. Un mesaj de salut a fost rostit și de către dl. Emil Constantinescu, președintele Convenției Democratice, prezent la Sf. Liturghie.

A urmat apoi cuvântul de încheiere al P. C. Irineu Duvlea, starețul mănăstirii, care a mulțumit I.P.S. Mitropolit Antonie pentru grija deosebită arătată la bunul mers al mănăstirii precum și ierarhilor și oaspeților prezenți.

Un grup de artiști și creatori populari participanți la Târgul Creatorilor Populari din România, desfășurat în aceste zile la Sibiu, au prezentat un scurt program artistic.

În continuare, în aripa nouă a așezământului brâncovenesc, deasupra noii biblioteci a avut loc inaugurarea Muzeului de obiecte de cult și de patrimoniu aparținând I.P.S. Mitropolit Antonie, amenajat recent după ultimele standarde în domeniu.

Colecția c-prinde icoane vechi pe sticlă și lemn din sec. XVII—XVIII—XIX, obiecte cult ce de patrimoniu: sf. va e, cruci de binecuvântare, veșminte liturgice, cărți de cult incunabule, manuscrise, obiecte de artizanat și etnografice.

Inaugurarea oficială a Colecției a fost făcută de către dl. Viorel Mărginean, ministrul Culturii, care a tăiat panglica inaugurată, după care tot domnia sa a rostit o scurtă alocuțiune legată de acest moment aniversar.

P.S. Casian în cuvinte alese a elogiat personalitatea I.P.S. Mitropolit Antonie, care după ce a recitort aceasă mănăstire precum și alte biserici și așezăminte, astăzi își înscrie cu adevărat numele în rândurile clericilor c'iori de cultură și simțire românească, p în întreaga sa operă și prin acest muzeu ce va rămâne pentru generațiile viitoare o dovadă a simțului artistic și a iubirii de Biserica și de neam a ctitorului său.

I.P.S. Sa — vădit emoționat — a mulțumit celor prezenți la această inaugurare și a declarat că de fapt doar o parte din așezământul unei vieți sunt expuse aici, urmând ca celelalte obiecte și cărți să fie expuse la vremea potrivită în spații adecvate tot aici la M-rea Sămbăta. A menționat apoi numele specialiștilor veniți de la Bucu ești care au asistat la inventarierea și aranjarea exponatelor din muzeu.

O agapă creștinească ce a reunit pe toți invitații și care a ost oferită cu dărnice de soborul mănăstirii în frunte cu vrednicul ei stareț, arhim. Irineu, a încheiat ceea tă zi jubiliară, închinată aniversării celor 300 de ani de la zidirea mănăstirii Sămbăta de Sus de către voievodul martir Constantin Brâncoveanu.

De acolo de sus din cer, alături de Maica Domnului, sfântul ei ctitor împreună cu fiii săi și cu ginerele său, deveniți cu toții martiri ai credinței ortodoxe, veșează ca ocrotitori spirituali Sfânta Mănăstire a Brâncoveanului, loc de pelerinaj pentru orice suflet ce s.mte și trăiește românește și creștinește.

Alegeri de noi ierarhi în B.O.R.

(Urmare din pag. 1)

pe care le-a absolvit în 1946. Între 1946—1948 a urmat cursurile Facultății de Teologie din Suceava, iar după desființarea acesteia a continuat la Institutul Teologic Universitar din Cluj (1948—1950).

A fost hirotonit preot de mir în 1952 pentru parohia Dămienești — Bacău. A funcționat apoi în parohiile „Sf. Nicolae” Moinești (1957—1960), Leorda — Comănești (1960—1972), „Sf. Nicolae” Bacău (1972—1978).

A fost pe rând secretar protopopesc, deputat eparhial și președinte al Consistoriului Eparhial Roman, vicar administrativ (1978—1985). În 1985 a fost ales episcop-vicar al Episcopiei Romanului, cu titlatura de „Vasluianul”, fiind hirotonit și instalat la 24 nov. 1985 în Catedrala episcopală din Roman.

Este autor al mai multor lucrări biblice și istorice, între care amintim: „Monografia bisericii „Sf. Nicolae” din Bacău”, Roman, 1983, „Cronica Episcopiei Romanului și Husilor”, vol. I—IV, Roman 1989—1992 ș.a.

În aceeași zi, la orele amiezii au continuat lucrările Colegiului Electoral Bisericesc, pentru alegerea titularului Episcopiei Caransebeșului. Lucrările au fost prezidate de către I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului.

Pentru început a fost păstrat un moment de recurgere în memoria celui ce a fost episcopul Emilian Bîrdaș, după care I.P.S. Sa a făcut o scurtă prezentare a vieții și activității acestuia ca episcop al Caransebeșului. S-au evocat fapte și oameni care și-au legat viața de Episcopia Caransebeșului, înființată de către Mitropolitul Andrei Șaguna în anul 1865, după ce cu un an înainte restabilise vechea Mitropolie a Transilvaniei.

Ierarhii care au păstorit această Episcopie au lăsat urme luminoase în istoria Bisericii noastre: astfel primul ei episcop, brașovenul Ioan Popasu (1865—1888) a întemeiat Tipografia Eparhială și ziarul „Foia Diecezană”, urmașul său Nicolae Popena (1889—1908), autor de lucrări istorice, a fost ales membru activ al Academiei Române, Miron Cristea (1910—1919) a devenit primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Au urmat apoi alte figuri de ierarhi ca Iosif Traian Bădescu, Vasile Lăzărescu și Veniamin Nistor, ultimul ei episcop, care a păstorit până la desființarea episcopiei în anul 1948. După reînființarea episcopiei în anul 1994 a păstorit episcopul Emilian Bîrdaș, fost episcop al Alba Iuliei și arhiereu vicar la Arad.

S-a trecut apoi la operațiunea de votare, iar la despuierea scrutinelului s-a constatat că a fost ales cu majoritate de voturi P.C. pr. prof. Dr. Liviu Streza, prodecantul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

După anunțarea rezultatului, a luat cuvântul noul ales, care adresându-se membrilor Sf. Sinod, în frunte cu P.F. Părinte Patriarh Teoctist și tuturor celor prezenți, a scos în relief măreția evenimentului și responsabilitatea înaltă la care a fost chemat în calitate de episcop al Caransebeșului.

P. C. pr. prof. Dr. Liviu Streza s-a născut la 12 oct. 1947 la Sămbăta de Sus, Iud. Brașov, în apropierea mănăstirii întemeiată de voievodul martir Constantin Brâncoveanu. A urmat cursurile Liceului „Radu Negru” din Făgăraș, după care între anii 1965—1969 a studiat la Institutul Teologic din Sibiu.

Între anii 1970—1973 a urmat cursurile de doctorat în Teologie la Institutul Teologic București, apoi studii de specializare la Institutul Ecumenic din Bossey și la Facultatea de Teologie Catholică din Freiburg — Elveția (1982—1983).

Este doctor în Teologie din anul 1985, cu teza: „Botezul în diferite rituri liturgice creștine”, susținută la Institutul Teologic din București. A funcționat ca preot la parohia Lisa (1970—1976), apoi duhovnic la Institutul Teologic Sibiu (1976—1981), asistent la Secția practică (1981—1986), iar din 1986 devine titularul Catedrei de Liturgică Pastorală și Artă Creștină.

Între 1992—1996 a îndeplinit și funcția de Secretar Științific al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

A devenit văduv prin decesul soției în anul 1993. Este autorul unui mare număr de studii și lucrări de specialitate și participant la câteva simpozioane cu teme liturgice peste hotare.

Cuvântul de încheiere a lucrărilor Colegiului Electoral Bisericesc a fost rostit de către P.F. Părinte Teoctist, care a evidențiat importanța alegerilor făcute în această zi — după mai multe decenii ele au fost făcute din nou în Catedrala Patriarhală — și a adresat cuvinte de apreciere și de felicitare pentru noii aleși, făcându-le urări de îndelungă și bogată păstorie în părțile de țară unde prin voința lui Dumnezeu au fost aleși.

Urăm noilor ierarhi ani mulți cu pace și sănătate, cu binecuvântate și noi împliniri arhierești în slujba Bisericii noastre strămoșești și a poporului nostru celui binecredincios.

SF. TEODOR STUDITUL „Lauda Botezătorului Ioan” — 29 august —

... „Astăzi Ioan Inaintemergătorul se fericeste pentru că i s-a tăiat capul pentru adevăr, iar nelegiuitul Irod este luat în răs de către toți și bat-o-orit.

Asăzi Ioan Botezătorul de către toate neamurile este laudat, iar nelegiuitul Irod de către orice credincios este judecat și privit ca unul fără de cinste pentru desfrânarea sa.

Astăzi capul Inaintemergătorului se aduce ca o jungiere sântă pe tipsie, iar des râna a Irodăda, după chiar voia ei, își pimește osârda cea veșnică.

Astăzi sângele lui Ioan Botezătorul se varsă pentru păzirea legii celei dumnezeiești.

Astăzi lui Ioan Inaintemergătorul, din cauza îndrăzneții lui față de Irod, i se taie capul, pentru că a păzit drepteata.

As fel învăț din aceasta — împărății pământului să nu se despartă de soțiile lor legiuite și-l dezaprobă pe acela care s-a despărțit de soția lui.

Astăzi Ioan Inaintemergătorul pune pe pământ piatră de hotar și-i sfătuiește pe toți bărbații să se mulțumească cu soțiile lor legiuite și să nu cadă în păcat.

Astăzi Ioan Inaintemergătorul coboară la iad și cei morți iau cunoștință de veștea cea minunată a venirii lui Hristos.

Astăzi cerurile se veselesc de tăierea capului lui Ioan Botezătorul, care s-a jertfit pentru drepteata dumnezeiască iar oamenii pe pământ prăznuiesc cu cântări de mulțumire.

Și socotesc, că și pe noi, ne urmează din cer acum Cinstitul Inaintemergător și ne răspunde ca și laudătorii ai săi cu darurile cele dumnezeiești.

Între corul proorocilor el este ca o stea luminoasă a dimineții ce strălucește și luminează firmanenul Bisericii.

Între apos'oli și, încă înaintea acestora/și chiar mai mult decât ei, el strălucește ca un soare între astri.

Între mucenici, el se distinge prin minunile lui ca un cer preamipodobit cu stele.

Între cei drepti el stă ca o stâncă tare pentru multele pătimiri ce le-a suferit din cauza dreptății, și a fost înălțat mai presus decât cedrii Libanului, acela care răspândește astăzi bucurie în toată lumea.

Deoarece dacă s-au bucurat mulți de nașterea lui, după spusele Evanghelistului Luca (Luca 2, 10) se cade la fel de mare să fie bucuria și pentru această zi a sfârșitului său mucenicesc, pe care ne-am învrednicit să-l prăznuim și noi, preoți, eremiți, călugări și mireni, pentru că toții au parte de bucuria care ne-o dă pomenirea lui. La fel și noi cei ce trăim în această mănăstire (Studion n.n.) să avem încă mai mult mijlocurile și rugăciunile lui în numele lui Iisus Hristos Domnul nostru. Lui i se cuvine slava și puterea împreună cu Tatăl și cu Preasfântul și de viață făcătorul Duh acum și pururea și în vecii vecilor. AMIN.

„To theiko lyhnari”, ATENA, 1990 p. 87—88 Tradus de arhid. VISARION DUMITRU BALȚAT

125 de ani de la SERBAREA DE LA PUTNA MIHAI EMINESCU ȘI PUTNA

Serbarea de la Putna a fost un mare act istoric, însuflețit de Mihai Eminescu, care prin hotărârea și străduința sa i-a asigurat înfăptuirea, în numele celei mai îndrăznețe idei: realizarea unității sufletești a tuturor românilor.

La Viena, în cadrul Societății studențești „România Jună”, Mihai Eminescu a militat pentru ideea unității naționale și în acest sens a sprijinit din toate puterile **Serbarea de la Putna** din 1871. Căci poetul, cum spunea I. Slavici în Amintiri, era devotat ideilor înalte: „... **Serbarea (de la Putna) nu s-ar fi făcut, dacă el n-ar fi stăruit, ca ea să se facă cu orice preț, pentru ca congresul să fie cu putință.**”

Fixată pentru 1870, **Serbarea de la Putna** s-a amânat din pricina războiului franco-prusac pentru anul următor: 15 august 1871.

Din această perioadă, activitatea poetului atestă numeroase fapte privind idealul unității noastre naționale:

Remarcăm apelul comitetului pentru organizarea **Serbării de la Putna**, trimis din Viena, la 4 martie 1870, studenților Facultății de Teologie din Blaj, redactat de poet, din care se degajă ideile de libertate, independență și unitate națională. **Serbarea — subliniază apelul — va avea „și un caracter național”, ea „trebuie să devină și purtătoare unei idei. Ideea unității morale a națiunii noastre e ceea ce ne-a-nusuflețit, ca să luăm inițiativa unei serbări...**

„În trecut ni s-a impus o istorie, în viitor să ne-o facem noi”.

Căci, deși **Programa Serbării** e pur religioasă, aceasta nu e decât haina pe care, în acel moment, serbarea a îmbrăcat-o, pentru realizarea unui scop cultural-politic. Acest lucru se vede și din **Proiectul de program**, întocmit de Mihai Eminescu, care cerea ținerea unui congres studențesc, tocmai în acest scop.

Întreaga studenție română, din țară și străinătate, a răspuns cu entuziasm inițiativei studenției vieneze, din cadrul Societății „**România Jună**”, de a sărbători 400 de ani de la sfințirea mănăstirii Putna de către Ștefan cel Mare, pentru realizarea unității spirituale.

„**Pentru sfințenia cauzei, a cărei flamură o urmărim cu toții, și al cărui un moment e și serbarea aceasta**”, Mihai Eminescu își neglijează bucurios studiile și astfel în ianuarie 1871 e la Putna, unde aduce darurile ce vor împodobi mormântul lui Ștefan cel Mare, apoi de două ori la Cernăuți, la Ipotești și-n alte locuri: „**Și oare oamenii cei mari ai României, — scria el — nu-i vedem urmărind cu toții, cu mai multă ori mai puțină claritate, un vis al lor de aur, în esență același la toți și în toți timpii?**”

În iulie 1871, lucrările de organizare ale serbării erau terminate, iar opinia publică a fost din nou anunțată. În acest sens, membri ai Comitetului Central au plecat de la Viena în Bucovina. S-a lansat noi apeluri, iar la începutul lunii august erau cu toții la Putna, unde au primit un sprijin efectiv și dezinteresat din partea lui Arcadie Ciuper-covici, starețul mănăstirii.

Chipul domnitorului a fost atunci zugrăvit pe pânză de pictorul Epaminonda Bucevschi, din care un tablou se mai păstrează și astăzi, expus la mormântul Slăvitului Erou.

Serbarea a avut în principal, sprijinul financiar al lui Dimitrie Brătianu și Vasile Boerescu, dar și al altora. Ea a fost deschisă de I. Slavici, președintele comitetului de organizare, care în cuvântul său a salutat pe cei prezenți, veniți din „**cătuși patru unghiurile**” pământului românesc. La această festivitate au participat: M. Kogălniceanu, F. Scriban, H. Cerchez, I. Bobulescu, Gr. Silași, G. Dem. Teodorescu, Gr. Tocilescu, Sterie Ciurcu, C. Szatmary, I. G. Sbiera, C. Porumbescu și mulți alții.

Cuvântarea festivă avea girul unei comisii de mare autoritate (T. Maiorescu, V. Alecsandri, V. Pogor), rostită de A.D. Xenopol la 15 august 1871, în fața celor peste 3000 de participanți, veniți din toate provinciile românești — expresie a înaltei dorințe de unitate națională a tuturor românilor — adunați în fața porticului festiv, ornat de pictorul bucovinean Epaminonda Bucevschi, în unduirea steagurilor tricolore, exprimând credința și voința, la mormântul lui Ștefan cel Mare, de a-și făuri un viitor comun — idee fundamentală — exprimată limpede în cuvinte memorabile, ce nu ocolesc adevărul istoric, formulând categoric scopul evenimentului: **unitatea sufletească a tuturor românilor**, care trebuia să aibă drept consecință unirea politică.

Despre această cuvântare festivă reținem opinia lui Mihai Eminescu, care a notat:

„... și-apoi în mijlocul unei tăceri adânci D. Xenopol rostește cuvântarea festivă. Acest cuvânt intrunește în sine toate elementele ce constituie un adevărat op de elocință, și nu-i de mirare dacă mintea fiecăruia era fixată cu toată puterea asupra pasajelor instructive ce se desfășurau într-insul, asupra învățăturilor potrivite ce oratorul făcea să se reflecteze din faptele lui Ștefan cel Mare asupra stării noastre de față”.

Înaltul spirit patriotic de care a fost animată serbarea se desprinde și din darurile deosebite pe mormântul voievodului Ștefan cel Mare. Se află la Putna steagurile purtate atunci de tinerii români, urna de argint cu pământ din toate unghiurile României — simbol al unității — scrisoarea lui Ioan Slavici și M. Eminescu, broderii, **Imnul lui Ștefan cel Mare**, scris de V. Alecsandri:

(Continuate în pag. a 4-a)

Grațian Jucan

Obligația preoților de a se spovedi

(Urmate din pag. a 2-a)

După Sf. Simeon, un loc deosebit de cinstit îl ocupă învățăturile Cuv. Nicodim Ag'ioritul, cunoscute de noi din: „Cartea foarte folositoare de suflet”, despărțită în trei părți și anume: **Învățăturii către duhovnic**, **Canoanele Sf. Ioan Pustnicul** și **Săuțire dulce** care cel ce se spovedește. Iaă, cum ne povățuiește pe noi preoții. Cuviosul: „Să se mărturisească des și prea cinstiții patriarhi și ceilalți arhierie, duhovnici și preoți, ca să strice obiceiul cel rău ce se ține în multe locuri, că nu se mărturisește aceste sfințite fețe. Mă minunez cu adevărat, din care pricină îndemnați fiind fac aceasta. De socotesc adică, că nu păcătuiesc (mă rog să-mi dea iertare) greșită este această socoteală a lor, de vreme ce Ioan Teologul strigă: „de vom zice că păcat nu avem pe noi ne înșelăm” (I Ioan I, 8)... iar de socotesc, că fiind fețe sfințite nu au datorii să se mărturisească des ca și mireni și această socoteală a lor nu este dreaptă, fiindcă dumnezeescul iacob, când a zis: mărturisii-vă unul altuia greșelile (Cap. V, 16), n-a deosebit pe cei sfințiți de mireni, ci simplu și hotărât a zis, să se mărturisească și cei sfințiți și mireni... Pentru aceasta, prea sfinții părinți, mă închin vouă și vă rog, pentru dragostea lui Dumnezeu, mărturisii-vă des și nu dați rea pildă la popor ca să se lase de mărturisirea cea deasă, ci precum la toate lucrurile cele bune vă faceți chip și pildă așa faceți-vă bună pildă și prin mărturisirea cea deasă.”

Tot aici e locul să amintim și de „Povățuirile” de la sfârșitul „Liturgierului” nostru pe care le-am citit cu toții. Acolo Sf. Biserica ne învață că ori de câte ori ar apăsa asupra preotului vreun păcat greu „să nu îndrăznească asemenea preot a săvârși Sf. Liturgie până nu se va curăți pre sine de păcaul în care se află, cu câință și prin mărturisire înaintea părintelui său duhovnicesc... Că de va îndrăzni a sluji, în păcat de moarte fiind, nemărturisindu-se, a't păcat de moarte adaugă și dumnezeieștile Ta'ne, din cauza nevredniciei lui, le primește spre judecată și spre osândă lui-si”.

După ce am auzit cuvântul lui Dumnezeu și al sfinților Săi să auzim acum și cuvântul dreptcredincioșilor creștini.

Zice proorocul: „Poporul va fi ca preotul” (Ozie IV, 9). Într-adevăr ca preotul va fi și poporul. Adeseori unii creștini și în reab: o't părintele nostru se spovedește vreodată? N-are și el păcatele lui? Cum ne mustră și ne judecă el pentru păcatele noastre, are și el un judecător al faptelor lui? Dacă el nu c'nteste taina spovedaniei, ce preț să aibă în ochii noștri? Cum se împărătește el fără pocăință, fără spovedanie?

O astfel de întrebare apare firească. „Vorbind, îndemnă-d, fără să faci tu însuși, tăgăduiești ceea ce spui. Tu propui un lucru imposibil, deoarece tu însuși nu-l respecti, nu-l trăiești, zice sf. Ioan Gură de Aur (Om. 30, Fapte). Iar sf. Grigore Teologul ne încredințează că „nu se prinde așa de ușor vopsseau de pânză, nu se răspândește așa de ușor ciurma, pe cât de ușor se prind de păr oriși păcatele păstorilor lor sufletești.”¹⁶ Întărim cuvântul și prin spusele Sf. Isidor Pelusiotul: „aprinde Dumnezeu ca un felinar pe preot și pe arhierie — zice el — și îi așează în s'iesnic pe scaunul cel purtător de lumină, ca să strălucească lumina în bis'rică cu dogme și apte slobode de întunericul înșelăciunii și eresului, ca văzând c i credincioșii razele luminii, care dau viață, adică faptele lor către acele să se îndrepte și să slăvească pe Tatăl luminilor”¹⁷.

Ce piedcă poate să se opună sufletului preotului ca să nu se spovedească? Neputarea de grijă sau mai curând mândria? Sentința această indiscutabilă că cine se spovedește se smereste și are reversul ei anume: cine nu se spovedește se trufese... și cine se trufese se poticnește²⁰. Tocmai a ci s'ă lucrul cel mai grav. O cale atât de minunată ca spovedania pentru propria lui mântuire, cât și a credincioșilor prin exemplul dat de el, preotul o leapădă, o disprețuiește, adăunând adesea la uscăciunea lui sufletescă un alt păcat și mai greu, mândria. De aceea fiind seamă măcar de această grijă ce o datorăm credincioșilor, ca să f m înaintea lor cu chip bun și cu bună pildă, ca un mijloc pastoral fiecare să avem la rândul nostru duhovnic și să ne spovedim. „Fil tu pro otitul vieții, stai înaintea credincioșilor ca o iconă vie, ca o lege însulețită, ca un dreptar, ca un monument viu al buneii viețiri, căci așa trebuie să fie dascălul”, spune Sf. Ioan Gură de Aur.²¹

Dacă preotul nu se spovedește, dacă nu cunoaște taina aceasta decât din cărți și din gura altuia, dacă n-a cunoscut emoția ingenuncherii în fața unui duhovnic și voința, puterea, de a dezvălui culele adă-ci ale sufletului, cum va putea înțelege pe credincioșii săi când plâng, cum îi va ajuta ca să nu se s'iescă să-și descopere suleul în fața sa, cum va fi îngăduitor, răbdător și doctor iscusit într-un meșteșug pe care nu-l lucrează. Dar dacă preotul se spov'edește, că a încredere în puterea tainei va sădi în sufletele credincioșilor, că a mulțumire, cum va închide el atunci gura eterodocșilor, care etacă ortodoxia în ce privește tainele, zicând către credincioșii noștri: „Tată, preoții vă cheamă să le spuneți greșeliile, dar ei de ce nu se spov'esc niciodată”. Iar credincioșii pentru care preotul înseamnă modelul, idealul, legea lui morală vie, în acțiunea pe care trebuie s-o urmeze, vădând că el nu o împ'inește, se tulbură, se sm'inesc, se îndoiesc de adevărul unei așa măntuitoare taine. Iși pierd încred'irea în preot. În Biserică, în învățătura ei, zicându-și „Cel căruia am să mă încred, trebuie să-mi fie superior în or ce privință”. Și cum să cred că acela care nu are grijă de sine va avea grijă de mine” (Sf. Ambrozie).²²

Nu vom încheia îndemnul nostru la pocăință și mărturisirea păcatelor fără a asculta în cele din urmă și glasul sufletului, al conștiinței fiecăruia.

Oare preotul nu simte nevoia purificării și împăcării sufletului său? Nu simte nevoia unui sătuitor mai încercat decât el, un suflet ca de

tată căruia să-și descopere propriile sale taine? Nu are și el ca tot omul un păcat, care îi îngreiază m'siunea și de care vrea să scape? Nu are nici o problemă grea în pas'orație c'reia nu-i găsește deslegare? Singur, nimeni nu e în stare să-și dezlege problemele vieții de acum sau de veci. Viața se naște din comuniunea a două ființe, lumina de asemenea se naște din contopirea a două forțe și orice lucru, tot ce e bun în această lume a lui Dumnezeu se împlinește în comuniune.

Pavel Florenschy, într-o carte adânc gândită: Stălpul și temelia adevărului, observă foarte bine că Mântuitorul, după ce cheamă pe cei 12 Apostoli, îi trimite la predică, nu câte unul ci câte doi (Marcu, VI, 7), și așa în doi le dă putere asupra duhurilor necurate. La fel după ce alege și pe cei 70 ucenici, îi trimite tot câte doi (Luca X, 1)²³. Sf. Ioan Botezătorul a trimis tot doi din ucenicii lui la Hristos (Mat. XI, 2), atunci când „era necesar să pătrundă și să s abilească personalitatea lui Iisus, dacă El este Hristosul”²⁴. Și Florenschy ocupându-se de Cap. XVIII de la Sf. Ev. Matei, unde Domnul lămurește pe Apostoli cum să îndrepte pe frații căzuți în greșală (18, 15—18) și le dă totodată putere de a lega și deslega păcatele oamenilor (V, 18), pune în lumină acest cuvânt al Mântuitorului: „iarăși adevărul vă grăiesc: că de se vor uni doi din voi pe pământ, tot lucrul ce vor cere li se va da de la Tatăl Meu cel care este în ceruri. Căci unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (vezi 19—20).

Iată cum talmăcește Florenschy acest minunat loc al Scripturii. „E vorba aici de mărturisirea păcaelor, de cunoașterea tainelor inimii, și ale împărăției, de puterea de a lega și deslega. Unirea a doi e rugă în comun a două suflete (— duhovnic și penitent —), care au învins contradicția, gând.rile, sentimentele opuse până la contoprea deplină între ei. O asemenea rugă comună este întodeauna ascultată — așa spune Mântuitorul. De ce este așa? Pentru că unirea a doi sau trei în numele lui Hristos, intrarea în comuniune a oamenilor în atmosfera tainică, duhovnicească a lui Hristos, participarea la puterea Sa bogată în Har, îl transformă într-o nouă forță spiri uală, din doi se face o părtică a trupului lui Hristos, o întrupare vie a Bisericii... Este de înțeles că atunci Hristos se află în mijlocul lor, între ei, după cum se află sufletul „în” fiecare mădular al trupului însuflețit de el... Deci puterea de a lega și deslega presupune înainte de toate, s'mfonia a doi pe pământ în toate și în fiecare, învingerea eului, umanitatea a două „suflete”, începutul împărții ei lui Dumnezeu”²⁵.

Cu adevărat aceasta este viața în Hristos. Ier'arșă, mântuirea, știința tainelor împărăției, toate se descopăr în iubire, în comuniune, în Biserică, în trupul lui Hristos.

Așa se poate înțelege cum atâția fii ai Bisericii au ajuns la rătăcire. În urma unui succes de început, au căzut într-o nemărginită egolarie ca și Lucifer, n-au mai primit de la nimeni s'fat și... „mândria merge înaintea căderii” (Pil. XVI, 18).

Preotul are înaintea sa Scriptura și Părinții, Canoanele și Povățuirile bătrânelor cărți de slujbă, rușăminta credinciosului și glasul propriei sale conștiințe. Toate îl îndeamnă: mântuind, mântuiește-te pe sineți. Curățind pe alții, curățește mai întâi vasul cel ales de preot — al sufletului tău.

Totdeauna au fost în Biserică modele de păstori cu răvnă și care au purtat grijă și de sufletele lor, alergând la povățuitor, la spovedanie.

Preotul nu trebuie să rămână singur, trebuie să-și caute un prieten în Hristos. „Dumnezeu îl dăruiește în persoana duhovnicului”. Să nu se creadă că descoperirea în fața Lui este o desgolire nedemă. Nedemă este înfățișarea înaintea lumii în haina murdară a păcatelor și vicilor. Comunicarea păcatelor nu e o desgolire de care cineva trebuie să se s'ia. Că, ci curajul de a scoate la suprafață ceea ce e frumos în fiecare. Păcatele și așa se văd, chiar dacă nu se spun. Și se văd mai urâte, când nu se spun.

Sf. Ioan Botezătorul spunea ariseilor care veneau la dânsul: „Să nu vă gândiți să ziceți: avem tată pe Avraam, căci vă spun că Dumnezeu și din pietrele acestea poate să ridice fii ai lui Avraam” (Mat. III, 9). Așa nici noi să nu zicem: „avem harul p'etotiei”, aceasta nu e deajun. Nu, ci cu gândul la cuvintele Sântului Ioan Botezătorul să ascultăm ce spune un alt mare sfânt, Simeon Noul Teolog: „Preoți, slușitori, călugări sau mireni, toți sunt deopotrivă în întuneric și merg în întuneric, dacă ei nu vor să se pocăiască așa cum ar trebui s-o facă. Căci pocăința este doar a puțin care se intră din regiunea întunericului în aceea a luminii. Deci acei care nu sunt în lumină, n-au trecut cu vredn'ec prin ușile pocăinții. Robi ai păcate or ei urăsc lumina, n-au trecut cu vredn'ec și prin ușile pocăinței. Robi ai păcatelor ei urăsc lumina, temând-se ca nu cumva lumina să scoată la arătare faptele lor cele ascunse.”²⁶

16 Carte foarte folositoare de suflet. Buc. Tip. Cărți. Bis. 1928, pag. 158—160.

17 Lumnezeieștile Liturghii, Tip. Cărți Bis., Buc. Ed. 1937, pag. 350—351.

18 Ierodiacon Irin u Crăciunas, op. cit., pag. 620.

19 Sf. Isidor Pelusiotul, Epistola 36, după Nicodim Aghioritul - Hris-toitita. Ed. rom. Buc. 1987, pag. 37.

20 P. S. Episcop Teofil al Romanului, op. cit., p. 700.

21 După Ierod. Irineu Crăciunas, op. cit., p. 625.

22 După Ierod. Irineu Crăciunas, op. cit., p. 632.

23 P. Florenschy, Der Peiler und die Gr'ufeste der Wahrheit, In Ostliches Christentum Documente, II Philosophie. München, 1925, pag. 161.

24 Idem, pg. 162;

25 P. Florenschy, op. cit., pag. 163.

26 Sf. Simeon Noul Teolog: apud Vi. Lossky; Essai sur la Theologie mystique de l'Eglise d'Orient, Paris, 1944, pag. 231.

Rugăciunea „TATĂL NOSTRU”

Rugăciunea este un dar oferit de Dumnezeu oamenilor, creați după chipul și asemănarea Sa, spre a putea intra în legătură de comunicare cu El. Ea este expresia credinței, nădejdii și iubirii, prin care omul este definit ființă religioasă, pe măsură să experimenteze realitățile aflate dincolo de existența pământescă în împărăția cerească a lui Dumnezeu. De aceea în diferite forme rugăciunea, ca și caracteristică a sufletului omeneșc este întâlnită în toate religiile, la toate popoarele și în toate timpurile. Rugăciunea este astfel definitorie religiei, încât putem spune că cineva este mai mult sau mai puțin religios, după timpul și după felul în care se roagă. Dar felul în care se roagă credincioșii aparținând diferitelor religii este diferit; în funcție de învățătura religioasă respectivă, sau de particularitățile ivite în viața religioasă într-un anumit timp sau loc. De pildă, fatiseii în mândria lor practicau rugăciunea „în sinagogi și la colțurile ulițelor... ca să se arate oamenilor”; iar păgânii denaturând și ei adevărata formă a rugăciunii „grăiau cuvinte, socotind că în multa lor vorbărie vor fi auziți”¹.

Când Sfântul Ioan Botezătorul și-a început activitatea a căutat în primul rând să-și învețe ucenicii cum trebuie să se roage. Tot astfel și Mântuitorul Iisus I s-a cerut din partea Apostolilor: „Doamne, învață-ne să nu rugăm precum și Ioan a învățat pe ucenicii Săi” (Luca 11, 1). Atunci Mântuitorul îi învăță pe Apostoli, și prin ei pe noi toți, cum trebuie să ne rugăm Părintelui cereșc, lăsându-ne rugăciunea cunoscută sub numele de „Tatăl nostru” sau „Rugăciunea Domnească”.

Conținutul, sau cuprinsul acestei rugăciuni este simplu, pe înțelesul tuturor și a toate cuprinzător. El sună astfel:

„Tatăl nostru, Care ești în ceruri,
Sfintească-se numele Tău;
Vie împărăția Ta,
Facă-se voia Ta,
Precum în cer și pe pământ.
Pâinea noastră cea spre ființă de-ne-o nouă astăzi.
Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri.
Și fă să nu intrăm în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.

(Matei 6, 9—13)

După cum vedem, Rugăciunea Domnească are șapte cereri, precedate de o chemare, sau învocoare. Să vedem care este înțelesul acestora. Invocarea: „Tatăl nostru, Care ești în ceruri”. După cum arată Tertulian (+240), „numele de tată nu fusese dat lui Dumnezeu de nimeni. Chiar Moise, când l-a întrebat, i-a răspuns cu alt nume. Nouă ni s-a descoperit în Fiul Său. Dar cine este Fiul? Este un nou nume al Tatălui. „Eu am venit în numele Tatălui”, și mai lămurit: „Am arătat oamenilor numele Tău”.¹ Cuvintele „Tatăl nostru” ne învață că acela care vrea să se roage lui Dumnezeu, nu trebuie să vină înaintea Lui numai ca o făptură a Lui, ci ca un fiu al Lui după har, căci dacă nu este fiu nu poate să-l numească Tată. Iar acest har al înfierii l-a dat Iisus celor ce cred în Dânsul, după cum zice Scriptura: „Iar câți L-au primit pe El, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu” (Ioan 1, 12).

Când spunem „Tatăl Nostru” recunoaștem paternitatea lui Dumnezeu ca și Creator, Proniator al lumii și Răscumpărător al nostru prin Iisus Hristos. În același timp noi ne adresăm ca fii. Fii pot să fie prin naștere sau adopțiune. Iisus Hristos este născut din vezi din Tatăl. El este Fiul lui Dumnezeu, iar noi devenim fii ai Tatălui prin Fiul lui Dumnezeu și Duhul Sfânt odată cu primirea Sfântului Botez. Toți cei care sunt fii se numesc frați. De aceea spunem „nostru” și nu „meu”. Noi avem o paternitate universală, prin natură, ca unii care provenim dintr-un strămoș comun, Adam. În această situație, Dumnezeu este creatorul nostru și purtătorul nostru de grijă. Pe lângă aceasta noi avem și fraternitate după har prin Iisus Hristos. Toți cei care au primit Botezul devin frați în Hristos.² „Care ești în ceruri” cuvântul „cer” (la plural) localizează în Vechiul Testament de Dumnezeu în lumea spirituală. Apoi cuvântul „cer” devine sinonim cu Dumnezeu, ca în expresia: „împărăția cerurilor”, sau „împărăția lui Dumnezeu”. Textul rugăciunii prezintă existența spirituală a lui Dum-

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof. Sorin Cosma

1 De oratione, III.

2 Mărturisirea Ortodoxă, București, 1943, II, 10.

3 P. S. Damaschin Severineanul, Sensul Rugăciunii Domnești, în rev. Ortodoxia, nr. 3/1983, p. 335.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

JOI, 1 august 1996, a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu. În după-masa aceleiași zile a cercetat Mănăstirea Sămbăta.

VINERI, 2 august 1996, a acordat un interviu Televiziunii Holding Brașov în legătură cu controversata problemă a „Mărtorilor lui Iehova”.

SĂMBĂTA, 3 august 1996, a primit la Mănăstirea Sămbăta pe Dl. Cristian Moisescu, Director în Ministerul Culturii și a avut o discuție în legătură cu organizarea Muzeului de la Mănăstirea Sămbăta.

DUMINICĂ, 4 august, a participat la Sf. Liturghie în biserica Mănăstirii Sămbăta și a rostit un scurt cuvânt de învățătură.

LUNI, 5 august 1996, a acordat un interviu D-lui Dragoș Șeuleanu de la Televiziunea Română în legătură cu Istoricul Mănăstirii Sămbăta.

MIERCURI, 7 august — JOI, 8 august, a.c., a cercetat Mănăstirea Sămbăta.

SĂMBĂTA, 10 august a.c., a poposit la Caransebeș, fiind invitat la festivitățile de hirotonie întru arhieru și instalare ca episcop al Caransebeșului a P. S. Dr. Laurențiu Streza.

DUMINICĂ, 11 august a.c., în Catedrala din Caransebeș, a hirotonit întru arhieru, alături de I. P. S. Nicolae al Banatului și P. S. Timotei al Aradului pe P. S. Laurențiu Streza.

LUNI, 12 august — MIERCURI, 14 august a.c., a cercetat Mănăstirea Sămbăta.

JOI, 15 august, a.c. a slujit Sf. Liturghie la Mănăstirea Brâncoveanu, Sămbăta de Sus, cu ocazia Sărbătorii „Adormirea Maicii Domnului”, Hramul Mănăstirii.

VINERI, 16 iulie a.c., a primit în vizită la reședința de la Mănăstirea Brâncoveanu, Sămbăta de Sus, pe d-na prof. univ. dr. Emilia Comișel, compozitor și muzicolog.

DUMINICĂ, 18 august, la invitația P.C. Pr. Iconom stavrofor Nicolae Coman, de la Parohia Brașov-Cetate a slujit Sf. Liturghie cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la zidirea Bisericii.

A hirotonit întru preot, pe seama Capelei-Spital Psihiatrie pe tânărul diacon Șerban Sorin. La sfârșitul Sf. Liturghii I. P. S. Mitropolit a rostit un cuvânt de învățătură.

DUMINICĂ, 25 august, a.c., I. P. S. Sa a săvârșit slujba de sfințire a bisericii cu hramul Sf. Gheorghe și Sf. Liturghie arhierască la parohia Apos, prot. Agnita. În cadrul Sf. Liturghii a hirotonit întru diacon pe teologul Balu Dumitru. P. C. pr. paroh Nicolae Piroș a fost hirotesit întru iconom-stavrofor. În aceeași zi I. P. S. Sa a făcut o vizită canonică la Mănăstirea de maici cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” de la Nocrich — Valea Hârțibacului.

LUNI, 26 august, a.c., I. P. S. Sa a transmis un mesaj de condoleanțe Protopopiatului romano-catolic din Sibiu cu ocazia înmormântării conducătorului acestuia Prot. Otto Nutz, prelat papal.

Pr. Valentin Sicoe
Secretar eparhial

Rugăciunea „TATĂL NOSTRU”

(Urmare din pag. a 3-a)

nezeu, prezent pretutindeni, peste tot și nu localizat.⁴ Acest cuvânt ne învață că în timpul când ne rugăm și înălțăm mintea și toată gândirea noastră de la cele pământești și stricăcioase, la ceruri, spre cele nestrăicicioase... fiindcă harul și bogăția binefacerilor Sale strălucește mai ales în ceruri.⁵ Prima cerere: „Sfințească-se numele Tău”. Aceasta înseamnă că numele Tatălui „se sfințește în noi și prin noi, când noi ne sfințim pe noi înșine cu viața evlavioasă și îmbunătățită spre mărirea numelui Său”.⁶ A sfinți numele înseamnă a mări, a slăvi pe Dumnezeu însuși. Dumnezeu reprezintă sfințenia absolută, nemaiașând nevoie de sfințenie. „Numele Lui este sfânt din fire, că zice: „Sfânt este numele Lui”.⁷ El însă sfințește pe alții și se sfințește pe Sine prin viața oamenilor. Hristos sfințește pe Dumnezeu Tatăl, face ca Dumnezeu să fie mărit (Ioan cap. 17) prin viața Sa și prin împlinirea misiunii Sale răscumpărătoare. La fel Duhul Sfânt exercită prin harul divin al Sfinței Treimi acțiunea de sfințire a lui Dumnezeu prin viața de sfințenie a oamenilor și a întregii creații. Deci prin această cerere îl rugăm pe Dumnezeu să ne acorde harul și ajutorul Său pentru a-L putea sfinți (slăvi, mări) prin viața noastră.

A doua cerere: „Vie împărăția Ta”. Adânc imprimată în conștiința poporului, împărăția lui Dumnezeu reprezintă un deziderat care se va împlini în epoca mesianică. Având conștiința mesianității Sale, Mântuitorul o inaugurează prin învățătura și activitatea Sa într-o formă spirituală. Această împărăție se dezvoltă în Biserică prin lucrarea Sfântului Duh. Ea este „bucurie, pace și dreptate în Duhul Sfânt” (Rom. 14, 17). Realizarea ei depinde de viața și sfințirea noastră. De aici și frumoasa rugăciune rostită după împărțirea cu Trupul și Sângele Domnului: „Dă-ne nouă să ne împărțăm cu Tine mai cu adevărat în ziua cea neînserată a împărăției Tale”. „Fii împărăției” (Matei 13, 38) sunt credincioșii care numesc pe Dumnezeu Tatăl lor. De aceea în împărăția lui Dumnezeu, relațiile dintre El și membrii împărăției nu mai sunt cele de teamă, ca dintre un stăpân și supușii săi, ci de iubire ca dintre un părinte și fiii săi.

A treia cerere: „Facă-se voia Ta”. Dumnezeu își realizează voia Sa spre mântuirea omului. Ceea ce se opune voinței divine este păcatul (Rom. 1, 21—31). Omul se eliberează de păcat în măsura în care și voința lui colaborează cu voința lui Dumnezeu. Voința lui Dumnezeu este exprimată în legea Sa. Credinciosul împlinește voința lui Dumnezeu în mod liber și cu ajutorul harului divin, după cum însuși Domnul a spus: „Fără de Mine nu puteți face nimic” (Ioan 15, 5). Deci „creștinii cer Tatălui lor ceresc să împlinească voia Sa, adică decizia Sa de a mântui lumea, acordându-le și lor harul Său, pentru ca toți să accepte și să concluzioneze la realizarea voii Sale”.⁸ Dar în măsura în care voința omului este conformă voinței lui Dumnezeu, se va împlini și ea. „Și aceasta este încrederea ce avem către El, că dacă cerem ceva după voința Lui, El ne ascultă” (Ioan 5, 14). Și această fiindcă noi nu totdeauna „știm ce cerem” (Iacov 4, 3), iar „cei-l iubesc pe Dumnezeu toate le lucrează spre bine” (Romani 8, 29).

Expresia: „precum în cer și pe pământ” se referă la toate aceste trei cereri pentru a le prezenta în unitate și ca o continuă pregătire spre împlinirea lor completă în viața viitoare, când împărăția mesianică va avea un caracter glorios, de preamărire universală.

A patra cerere: „Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi”. Fiind creat de Dumnezeu cu trup, omul are nevoie de hrană trupească sau pământească. Pe de altă parte, omul are și suflet. Așa cum Mântuitorul a înmulțit pâinile pentru a le satisface oamenilor nevoile de hrană trupească (Ioan 6, 1—15), tot El arată că și sufletul are nevoie de hrană. Aceasta este „Cuvântul lui Dumnezeu” (Matei 4, 4; Luca 4, 4; I Timotei 4, 5—6) numit și „mană spirituală” (Ioan 6, 26—27; 32—35), precum și însuși Trupul Său din Euharistie (sau Împărțanie) (Ioan 6, 48—55).

A cincea cerere: „Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”.

În textul original al Noului Testament (limba greacă) avem formulată această cerere astfel: „Și ne lasă nouă datorile noastre, precum și noi am lăsat datornicilor noștri”. „A lăsa” este tot una cu „a ierta”. Noțiunea de datorie echivală cu noțiunea de „debit — debitor”, în special cu referire bănească. Pe lângă acest sens de „datorie bănească”, cum este folosit de Mântuitorul în pilda celor doi datornici (Matei 18, 23—35), are un sens specific de pedeapsă pentru cel ce

MIHAI EMINESCU ȘI PUTNA

(Urmare din pag. a 3-a)

În timpul vitejiilor,
Cuprins de-un sacru dor,
Visai unirea Daciei...

cântat pe melodia creată de Alexandru Flechtenmacher, asistența — ea însăși un simbol (cum arăta și poetul) — hora, la care Ciprian Porumbescu a cântat „Daciei întregi”, congresul studentesc, pregătit și animat de M. Eminescu etc., toate erau omagii de recunoștință față de trecutul glorios și îndemnat pentru viitor. Nu este întâmplător nici faptul că lăutarul Sucevei, Grigore Vindireu, cu tariful său, la sosirea și primirea marilor grupuri de oaspeți, cânta **Marșul lui Mihai Viteazul** — ca simbol al unității noastre naționale.

Momente ale acestei sărbătorii surprindem și-n unele versuri eminesciene din proiectele pieselor de teatru (în mai multe variante):

**Eram tineri pe atunci, eram singuri, eram șapte,
Noapte era-n toată lumea și la Putna era noapte.
Se sfârșise și prohodul, se-ncheiasse de mult ruga
Doar suna adânc și dulce și din vreme-n vreme Buga,
Clopotul lui Ștefan-Vodă, ce când vremile se schimbă
Mișcă neatinse de nime, rar, profetica sa limbă...**

Tradițiile de cultură românească ale Putnei, împletite cu amintirea vitejiei marelui ei ctitor, au dat locului valoare de simbol al luptei pentru neatarnare și unitate națională.

Cu ocazia **Sărbătorii de la Putna**, Ioan (Ioniță) Scipione Bădescu, prietenul lui M. Eminescu, a scris articolul: **De la Putna**, publicat în **Curierul de Iași** (1871) al cărui redactor era, încheind cu cuvintele: „Să deie cerul ca din acest eveniment mare național să nască un viitor falnic pentru întreg poporul român”.

Sărbarea de la Putna, din 1871, inițiată și realizată de studenții români ai Societății „România Jună” din Viena, face parte integrantă din lupta naționalităților supuse grelei coroane habsburgice din imperiul austro-ungar, pentru o viață națională proprie. Ea apare astfel, în lumina istoriei, ca o formă de protest împotriva politicii imperiului, prilej de manifestare a solidarității și conștiinței de neam a românilor de pretutindeni.

Întreaga serbare, învățămintele și simțămintele ei, au avut o influență apreciabilă asupra sufletului participanților și au rodit în timp, în diferite forme, până la Unirea cea Mare.

Însuși M. Eminescu, îndată după terminarea sărbătorii, a publicat în **Curierul de Iași** o amplă dare de seamă despre „Sărbarea de la Putna întru memoria lui Ștefan cel Mare”, în care — inspirat — încheia:

„Astfel se fini acea serbare, a căreia amintire va rămânea neștersă în inimile române. Și de la care, credem, fiecare s-a întors cu mai multă tărie de suflet, cu mai mult respect pentru eroii trecutului nostru și cu mai multă abnegare, în ceea ce privește interesele noastre comune”.

La sfârșitul acestor rânduri, ne aducem aminte de o frază memorabilă dintr-o „Chronică” a locului:

„Călătorule pelerin pe aceste locuri voievodale, oprește-te și evlavie pașii în fața mormintelor strămoșilor noștri și învață din faptele mărețe ale trecutului îndatoririle tale viitoare”.

nu-și îndeplinește datoria sau obligația, ceea ce atrage după sine înțelesul de „culpă” sau „vinovăție” pentru obligația pe care trebuind să o îndeplinești, nu ai împlinit-o. În felul acesta, „datoria” devine „greșală” sau „păcat”.⁹ De aici vedem că numai în măsura în care noi iertăm pe cei ce ne greșesc nouă, putem la rândul nostru cere Părintelui ceresc iertarea greșelilor noastre. Înțeleptul Sirah se exprimă în acest sens foarte clar: „Iartă nedreptatea aproapeiului tău și atunci când te vei ruga tu, și se vor ierta păcatele. Omul care ține mânie asupra omului, cum poate să ceară lui Dumnezeu vindecarea?” (28, 2—4).

A șasea cerere: „Și fă să nu intrăm în ispită”. Această cerere este redată în traducerea românească sub forma: „Și nu ne duce pe noi în ispită”. Doar a considera că Dumnezeu ne duce în ispită, înseamnă a socoti că El ne-ar face să cădem în ispită, sau să consimțim cu păcatul sugerat de ispită. Sfântul Iacob exclude o astfel de interpretare spunând: „Nimeni fiind ispitit, să nu zică: de la Dumnezeu sunt ispitit; căci Dumnezeu nu este ispitit de rele și El pe nimeni nu ispitește...” (Iacov 1, 13—16). Dacă El ne-ar duce în ispită, adică în încercare, înseamnă că ne-ar incita la rău, la păcat. De aceea un comentator propune redarea textului sub forma: „Și nu ne lăsa să cădem în ispită”.¹⁰ Înțelesul mai exact al redării textului în limba română exprimă tocmai oprirea lui Dumnezeu de a ne intra în ispită. Adică: „Și fă (păzește-ne, ajută-ne, împiedică-ne) să nu intrăm prin consimțirea noastră în ispită”. Sau sub o formă prescurtată: „Și fă să nu intrăm în ispită”.¹¹

A șaptea cerere: „Ci ne izbăvește de cel rău”. „A izbăvi” înseamnă „a păzi”, a mântui, a dezlega, a elibera”. Unii traduc: „de la rău”, socotind răul în general. Alții traduc: „de cel rău”, înțelegând omul persoana, pe diavolul, pe satana. Descrierea nu este de fond, fiindcă cel rău, adică diavolul este izvorul și provocatorul a tot ceea ce este rău, el este acuzatorul oamenilor către Dumnezeu, potrivit lui Dumnezeu și a mântuirii oamenilor. Este însă mai clar și mai precisă traducerea cu „cel rău”. Noi cerem și pentru această viață să fim izbăviți de cel rău, dar izbăvirea depinde de viața noastră la sfârșitul veacurilor, când „Dumnezeu va fi totul în toate” (I Corinteni 15, 28).

Rugăciunea Domnească în forma pe care o redă Sfântul Evanghelist Matei „se prezintă ca un poem în câte două strofe de câte cinci stihuri”.¹² Primele trei cereri se referă la cinstirea lui Dumnezeu, iar ultimele patru, la necesitățile vieții noastre.

Din cele până aici tratate vedem că rugăciunea „Tatăl nostru” rămâne modelul cel mai reprezentativ de a intra în comunicare cu Părintele ceresc prin cuvintele Fiului, care ne-a asigurat că orice vom cere de la Tatăl în numele și prin cuvintele Sale, ni se vor da nouă (Ioan 15, 7—16).

„Să ne rugăm, așadar frați prea iubiți, spune Sfântul Ciprian (+258), așa cum ne-a învățat Domnul Dumnezeu nostru. Este plăcut și intim pentru Dumnezeu să fie rugat prin cuvintele Fiului Său, să ajungă la urechile Lui rugăciunea alcătuită de Hristos, să recunoască Tatăl cuvintele Fiului Său când noi ne rugăm. Cel ce locuiește în inima noastră să fie și în vocea noastră, și fiindcă îl avem pe El ca mijlocitor către Tatăl pentru păcatele noastre, când ne rugăm să ne fie iertate greșelile să ne exprimăm cu cuvintele Mijlocitorului nostru. Căci când zice: „Orice vom cere de la Tatăl în numele Lui ne va da”, cu atât mai ușor dobândim ceea ce cerem în numele lui Hristos, dacă cerem prin rugăciunea formulată de El”.¹³

După cum arată cartea intitulată „Învățătura celor 12 Apostoli”, datând din secolul II d. Hristos primii credincioși rosteau „de trei ori pe zi rugăciunea Tatăl nostru”¹⁴ intrând de timpuriu și în cultul public, fiind rostită în cadrul Sfinței Liturghii, precum și explicată pentru cei ce primiseră Botezul creștin, spre a-i cunoaște temeinic conținutul, rugându-ne Părintelui ceresc prin cuvintele ei.

Să o rostim și noi cu toții atât în rugăciunile individuale, cât și în cadrul cultului divin public.

- Idem, ibidem.
- Mărturisirea Ortodoxă, II, 10.
- Idem, ibidem.
- Sfântul Chiril al Ierusalimului, Cateheza V Mistagogică, 12.
- P. S. Damaschin Severineanul, O.C. p. 350.
- Bibliche theologische Wörterbuch der Neutestamentlich Graece citat, von Hermann Kremer, sechste Auflage, Gotha, 1889, pp. 680—681.
- J. h. Lagrange, L'Evangile selon Mathieu, Paris, 1941, p. 131.
- P. S. Damaschin Severineanul, O.C., p. 336.
- Idem, p. 337.
- De Dominica Oratione, III.
- Didahia, VIII, 3.

Semnalăm... Semnalăm...

● Despre „Rugul Aprins” s-au scris deja câteva cărți articole, amintiri. Și eu pregătesc o carte și am ținut trei conferințe în săli publice, una la Cluj-Napoca, alta la Alba Iulia și una la Sibiu. Textul lor e dat de mult revistei „Saeculum” din Sibiu, spre publicare. Acum a apărut încă o carte: **Timpul Rugului Aprins**, cu subtitlul **Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană** (Humanitas, 1996, 211 p.), de Andrei Scrima (adică Andrei), cu o prefață de Andrei Pleșu. Andrei Scrima a făcut parte din „Rugul Aprins”, așa că scrie din amintiri, din observații și interpretări, având la bază sursa cea mai directă: propria experiență.

Iată, așadar, că „Mișcarea de la Antim” capătă contururi tot mai precise și intră încetul cu încetul în conștiința publică românească și în spiritualitatea ortodoxă în general, ca parte componentă a ei.

Jumătate din carte e o exegeză savantă a scrisorii Părintelui **Ioan cel Străin** (p. 21—109), cel pe care Părintele ieroschimonaș Daniil Tudor (scriitorul Sandu Tudor) l-a întâlnit la Mănăstirea Cernica după anul 1943. Era refugiat din Rusia eliberată de armatele române. Mai departe cartea se ocupă de mișcarea de la Antim (p. 111—160), apoi de „Rugul Aprins” ca expresie organizată a mișcării (p. 161—180) și, la urmă, adaugă o traducere a unui text al autorului apărut la Paris, într-un volum colectiv: **Le Maître Spirituel selon les Traditions d'Occident et d'Orient** (Hermes 3, Paris, 1983, ed. a II-a, p. 183—207 în ed. rom. Scrima).

Cartea are astfel o unitate și, ultimul capitol, plasează „fenomenul” „Rugul Aprins” în context pan creștin.

Lectura ei se recomandă de la sine tuturor celor care urmăresc aspectele locale și universale ale misticii.

● Ignatie Brancianinov (1807—1867), episcop rus din secolul trecut, având la bază studiul de inginerie, a intrat în monahism, apoi a fost ales episcop, apoi a intrat în calendar (1888). Am luat parte la canonizarea lui.

Editura „Anastasia”, în colecția „Comorile pustiei” publica din opera sa: „Tălcuirea la Patericul egiptean”, în traducerea pr. Gheorghe Roșca (București, 1996, 128 p.). Cartea „tălcuiește” Patericul egiptean în 125 de sentințe, literatură ascetică de mare finețe, de observație îndelung meditată și redusă la esențial. Face parte din lectura zilnică a monahilor, dar nu numai. Acest gen de cărți cuprind reflecții spirituale profunde, implicații neașteptate și sugestii pentru meditații care pot fi reluate de nenumărate ori și, totdeauna cu folos.

● Dimitrie Bejan, preot, publică o carte de amintiri: **ORANKI — AMINTIRI DIN CAPTIVITATE** (Buc. 1995, 306 p., ed. Tehnică), cu un cuvânt înainte de Gabriel Tepelea. Cartea nu poate fi rezumată, nu poate fi povestită: ea trebuie citită. Face parte din acele cărți fără de care comunismul nu va fi niciodată „cetit” la adevărata lui monstruozitate.

● **Lacrima Basarabiei** (Chișinău, 1993, 318 p.) de Aurel Kerețki și Adrian Pricop e încă o lacrimă din acest izvor nesecat care, de-a lungul istoriei, până în vremea noastră (supunerea Bisericii basarabene către Patriarhia Moscovei) ne-a brăzdat obraji la Orhei, la Lăpușna, la Tighina și peste tot pe unde înflorește limba și conștiința românească, între Prut și Nistru și chiar și dincolo.

Cartea e un document de cercetare în arhive și în literatură de specialitate.

● A fost republicată „**Urmarea lui Hristos**”, carte apuseană tot atât de prețioasă și în Răsărit, (ed. Buna Vestire, Bacău, 1996, 279 p.). Mai mult decât de o semnalare pentru creștinii iubitori de carte bună, nu are nevoie de nici o recomandare. E una din cărțile mari ale omeniilor.

● A fost retipărită într-o nouă ediție cartea **Cuvânt împreună despre rostirea românească**, de C. Noica, (Humanitas, 1996, 397 p.).

● Ajuns de mult specialist în „**Convorbiri duhovnicești**”, arhimandritul Ioanichie Bălan de la Sihăstria Neamțului, mai publică un volum de convorbiri, de data aceasta cu teologi ortodocși din străinătate. Gen de literatură teologică practică de Sf. Casian, ea cere îndemănare în întrebări. Aceasta îi face comunicabili pe cei care altfel poate nu și-ar pune problemele pe care le formulează întrebătorul. Printre cei întrebați în această carte sunt personalități duhovnicești din Athos, printre aceștia și românul Petroniu Tănase de la **Prodromul** nostru. Mai este și un alt român, ieromonahul Rafael Noica, acum stabilit în România. Se știe că Rafael este fiul lui Constantin Noica.

● Semnalăm o carte de bună cercetare istorică, economică și literară: „**Elita românească în lumea satului transilvan, 1867—1918**”, ed. Univ. „Petru Maior” din Târgu Mureș, (1996, 300 p.) de Vasile Dobrescu, conf. universitar.

● **Tribuna din Sibiu** (miercuri 21 august, 1996, p. 3) dedică o întreagă pagină preotului Aurel Hârsan care de curând și-a sfințit biserica parohială și a deschis, cu acel prilej, și un Muzeu sătesc de etnografie și artă religioasă. Reportajul e semnat de cunoscutul ziarist Ion Onuc Nemeș.

● Felicităm pe părintele Aurel. Este și să rămână mereu un preot model.

● Sorin Comoroșan, profesor univ. la Buenos Aires și la Univ. de Medicină din București, membru de onoare al Academiei Române, a scris o carte deloc naivă, intitulată „**Exerciții de naivitate**” (Buc., 1993, 197 p.).

Ca toate cărțile mari, e o carte cu durată.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; Arhid. Visarion Bălțat

ABONAMENTUL pe un an: 7000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, Banca Comercială, Sucursala Sibiu.